

Aftale om god opførsel

**To kommuners erfaringer med et forsøgsprojekt
vedrørende forebyggelse af ungdomskriminalitet**

TINE FUGLSANG

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR

DECEMBER 2016

INDHOLDSFORTEGNELSE

Sammenfatning	3
1. Indledning	5
2. Indhold, målgruppe og formål	5
3. Organisering af forsøgsprojektet.....	6
4. Undersøgelsens metodiske fremgangsmåde	6
5. Identifikation og vurdering af unge egnede til AGO.....	7
5.1 Identifikation	7
5.2 SSP-mødet.....	7
5.3 Sagsforløb.....	8
5.3.1 Årsager til, at AGO-indsatsen ikke igangsættes for AGO-egnede unge.....	9
5.3.2 AGO som supplement til andre tiltag	10
6. Karakteristik af de AGO-egnede unge.....	11
7. Kommunernes brug af AGO-indsatsen.....	12
7.1 Indledende kontakt til den unge og forældrene	13
7.2 Afholdelse af formøde.....	14
7.3 Hvor og hvornår afholdes AGO-møderne.....	14
7.4 Hvem deltager på AGO-møderne.....	15
7.5 Udarbejdelse af en aftale om god opførsel – AGO-samtalen.....	15
7.5.1 Indholdet i aftalerne	18
7.5.2 Vurdering af brugen af skriftlige aftaler	19
7.6 Opfølgning på aftalerne.....	20
7.7 Brud på aftalerne	21
7.8 Afslutning af AGO-forløbet	22
8. Inddragelse af forskellige aktører i AGO.....	22
8.1 Politiets rolle i AGO.....	22
8.2 Skolens rolle i AGO	24
8.3 Myndighedsafdelingens rolle i AGO	25
8.4 Forældrenes rolle i AGO	25
8.4.1 Forældrenes reaktioner på AGO-indsatsen.....	25
8.4.2 Inddragelse og ansvarliggørelse af forældrene.....	26
9. Ressourceforbrug	27
10. Fordele og forbehold ved AGO	28
Bilag 1: Erfaringer med Acceptable Behavior Contracts i England og Wales	32

SAMMENFATNING

”Aftale om god opførsel” er en indsats, der retter sig mod unge, der har begået mindre alvorlig kriminalitet, eller som har udvist en anden form for bekymrende eller uroskabende adfærd. En ”Aftale om god opførsel” er en frivillig, skriftlig aftale, som beskriver, hvilken adfærd den unge forventes at udvise eller ikke at udvise i den periode, aftalen gælder. Aftalen underskrives af den unge, forældrene og de professionelle ved et møde.

Indsatsen er igangsat som et forsøgsprojekt forankret i SSP-samarbejdet i to kommuner. Denne undersøgelse kortlægger de to kommuners erfaring med anvendelse af ”Aftale om god opførsel” i en periode på cirka et år, hvor i alt 88 unge er vurderet egnede til at indgå i et forløb med indsatsen. Heraf har 29 unge indgået i et forløb, mens 59 unge ikke har, hvilket primært skyldes, at forældrene ikke har ønsket det. I mange tilfælde mener forældrene ikke, at en indsats har været nødvendig, eller de har ønsket at håndtere problemerne selv.

De unge, der er vurderet egnede til en ”Aftale om god opførsel”, er karakteriseret ved i gennemsnit at være 15 år, cirka 80 pct. er drenge og hovedparten har begået et relativt bagatelagtigt tyveri eller udvist en uroskabende adfærd. Dette mønster er det samme for de unge, der henholdsvis har og ikke har indgået i et forløb.

Ved henvendelse til familien vedrørende igangsættelsen af et forløb med ”Aftale om god opførsel” tages gerne telefonisk kontakt frem for kontakt via brev, idet det giver bedre mulighed for at motivere familien til at ville deltage. I den ene kommune har medarbejderne praktiseret at afholde et formøde hjemme hos den unge og forældrene forud for det formelle møde, hvor en ”Aftale om god opførsel” udarbejdes. Det formelle møde har været afholdt forskellige steder, herunder i den unges hjem, på politistationen og i kommunale lokaler. I den ene kommune har to SSP-medarbejdere samt en politibetjent – foruden den unge og forældrene – deltaget ved stort set alle de formelle møder, mens det i den anden kommune har varieret, om blot en SSP-medarbejder har deltaget, eller der også har været repræsentanter fra politiet eller skolen til stede.

Samtalerne ved mødet indeholder i høj grad samme emner som gængse kriminalpræventive samtaler. De centrerer sig om at få den unge til at reflektere over, hvorfor pågældende er havnet i den givne situation, hvordan personen fremover undgår at komme i samme situation, og hvilke konsekvenser der er ved bestemte valg. På baggrund af drøftelser på mødet udarbejdes en ”Aftale om god opførsel”, der blandt andet indeholder vilkår, som den unge forventes at overholde i aftaleperioden. SSP-medarbejderne understreger vigtigheden af at sikre den unges ejerskab til aftalen ved blandt andet at tydeliggøre, at den unge skal indgå en ”Aftale om god opførsel” for sin egen skyld. Aftaleperioden er typisk tre måneder, og størstedelen af aftalerne vedrører den unges kammeratskabsgruppe, herunder at den unge skal blive bedre til at sige fra over for eller undgå bestemte venner. SSP-medarbejderne vurderer, at det, at aftalen er skriftlig, kan gøre det lettere for den unge at forholde sig hertil, og samtidig kan det for fagpersonerne være lettere at følge op herpå samt at huske

at komme omkring forskellige punkter i samtalen. Særligt i den ene kommune er der dog også blandt medarbejderne en bekymring for mulige negative konsekvenser ved, at de nedskrevne aftaler journaliseres, ligesom nogle forældre giver udtryk for, at de ikke ønsker at deres barn skal være registreret, eller at andre skal have adgang til oplysninger om den unges handlinger.

I den ene kommune afholdes to opfølgingsmøder med den unge i aftaleperioden, mens der i den anden kommune typisk afholdes ét opfølgingsmøde. I begge kommuner har medarbejderne erfaring med unge, der har brudt en ”Aftale om god opførsel.” Hvor meget der skal til, før at det betragtes som et brud på aftalen – og hvilke konsekvenser det skal have – er ifølge medarbejderne en gråzone.

I begge kommuner spiller politiet en rolle i forbindelse med ”Aftale om god opførsel”. Det drejer sig særligt om deling af oplysninger om unge på politiets ungeliste, der giver SSP-medarbejderne mulighed for at identificere relevante unge og kontakte deres forældre med henvisning til konkrete hændelser. I den ene kommune har skolen desuden spillet en rolle i forhold til at deltage i møder og følge op på den unges adfærd, mens skolen slet ikke har været involveret i indsatsen i den anden kommune. Forældrenes involvering vurderes afgørende for, at indsatsen kan skabe de ønskede forandringer for den unge. Ifølge medarbejderne har flere forældre givet udtryk for, at indsatsen har været en kærkommen hjælp og støtte.

Særligt i den ene kommune har medarbejderne været begejstrede for ”Aftale om god opførsel”. De mener, at indsatsen har givet mulighed for en tidligere identifikation af kriminalitetstruede unge, at den har været et godt handleredskab og har betydet øget inddragelse og ansvarliggørelse af forældre og den unge, samt at den har givet et bedre kendskab til familierne og har skabt et tættere samarbejde med politiet. I den anden kommune vurderes indsatsen ikke at adskille sig betragteligt fra tidligere praksis, dog med undtagelse af en højere grad af opfølgning på samtaler med de unge.

1. INDLEDNING

Med baggrund i satspuljeaftalen på det sociale område for 2014 om ”Ny indsats mod asocial adfærd – Ansvar og konsekvens” har partierne bag satspuljeforliget igangsat forsøgsprojektet ”Aftale om god opførsel” som en indsats til tidlig forebyggelse af ungdomskriminalitet i kommunerne.

”Aftale om god opførsel” er afprøvet i Skanderborg og Randers Kommune. I denne evaluering belyses de to kommuners erfaringer med organisering og brug af indsatsen samt holdninger til indsatsens relevans i det kriminalitetsforebyggende arbejde. Evalueringen vedrører kommunernes erfaringer efter cirka et års anvendelse af ”Aftale om god opførsel”. På sigt vil evalueringen også omfatte en effektevaluering, der skal søge at fastslå, om brugen af ”Aftale om god opførsel” mindsker de unges risiko for recidiv. Da dette kræver en længere observationsperiode, vil denne del ikke være klar før i 2017. Evalueringen er finansieret af midler fra satspuljen.

2. INDHOLD, MÅLGRUPPE OG FORMÅL

”Aftale om god opførsel” (herefter AGO) er inspireret af et tiltag i England og Wales kaldet ”Acceptable Behavior Contracts”, der blev etableret i 1999 og er udbredt til store dele af England og Wales (se Bilag 1 for beskrivelse af tiltaget og undersøgelser heraf).

AGO er en frivillig, skriftlig aftale, som udarbejdes under et møde mellem den unge, dennes forældre og en SSP-medarbejder samt eventuelt en repræsentant fra politiet, skolen eller andre relevante myndigheder. Under mødet skal den unge reflektere over sine handlinger og hvordan, han/hun undgår igen at havne i en sådan situation. På baggrund heraf udarbejdes en skriftlig aftale, som alle underskriver. Overordnet beskriver aftalen, hvilken adfærd den unge forventes at udvise eller ikke at udvise i de 3-4 måneder, som aftalen gælder.¹

Målgruppen for AGO-indsatsen er unge i aldersgruppen 12-17 år, der vurderes at være i risiko for at begå alvorlig kriminalitet, men hvis forseelse ikke er alvorlig nok til, at kommunen indkalder til netværkssamråd efter servicelovens § 57 c.² AGO kan rette sig mod unge, der har begået mindre alvorlige lovovertrædelser i form af eksempelvis simpelt tyveri, hærværk og besiddelse af hash, men den kan også angå unge, der alene udviser en bekymrende adfærd. Det kan dreje sig om unge, som færdes i kriminelle miljøer eller misbrugsmiljøer, som har en uroskabende adfærd, eller som observeres på tidspunkter eller steder, der giver anledning til bekymring.

Formålet med AGO er en højere grad af inddragelse og ansvarliggørelse af både den unge og forældrene i forhold til at skabe en positiv forandring i den unges adfærd. Samtidig skal AGO sende et signal om, at den unges handlinger tages alvorligt. Derudover skal AGO ses som et struktureret og

¹ Socialstyrelsen har udarbejdet en vejledning med retningslinjer og anbefalinger vedrørende brugen af AGO. Se www.socialstyrelsen.dk

² Hvis en ung under 18 år er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet, skal kommunen indkalde den unge, forældrene og eventuelt andre relevante personer fra netværket og fagpersoner til et netværkssamråd, der skal give grundlag for udarbejdelsen af en handleplan for, hvilke initiativer og handlepligter der kan modvirke yderligere kriminalitet hos den unge.

systematisk redskab, der kan anvendes i det tværfaglige samarbejde mellem politi, skole og sociale myndigheder med henblik på at sætte tidligt ind over for unge med bekymrende adfærd.

3. ORGANISERING AF FORSØGSPROJEKTET

Forsøgsprojektet har været udbudt via en ansøgningsrunde og er herefter etableret i Skanderborg og Randers Kommune i en periode fra medio 2015 til ultimo 2016. Kommunerne har fået tildelt økonomiske midler til gennemførelse af forsøgsprojektet.

I Skanderborg Kommune er AGO-projektet forankret i SSP-koordinationsgruppen, som organisatorisk er placeret under Fagsekretariatet for Børn og Unge i kommunen. Her har tre SSP-koordinatorene stået for hele processen omkring udmøntningen af AGO-projektet: fra identifikation af AGO-egnede unge, til kontakt til forældre, afholdelse af AGO-samtaler samt opfølgning og afslutning på AGO-forløb. SSP-koordinatorene har også sørget for registrering af sagerne til brug for evalueringen. Sideløbende med AGO-projektet har SSP-koordinatorene varetaget vanlige SSP-opgaver.

I Randers Kommune er AGO-projektet forankret i Ungebasen, som er en del af Ung- og Familieudførerområdet i Randers Kommune. Her er AGO-indsatsen inddelt i en eksekverings- og en administrationsdel. Sidstnævnte varetages hovedsageligt af en projektkoordinator i Ungebasen, der står for registreringen af AGO-sagerne. Eksekveringsdelen varetages af to medarbejdere i Ungebasen, der står for identifikation af AGO-egnede unge, kontakt til forældre, afholdelse af AGO-samtaler samt opfølgning og afslutning på AGO-forløb. Derudover fungerer de to medarbejdere blandt andet også som mentorer, gadeplansarbejdere og SSP-medarbejdere. Disse opgaver er varetaget sideløbende med AGO-projektet.

4. UNDERSØGELSENS METODISKE FREMGANGSMÅDE

Undersøgelsens grundlag består af interviews, deltagelse i to AGO-samtaler og deltagelse i statusmøder afholdt af Socialstyrelsen, hvor de to kommuner og politiet også har medvirket. Interviewene er foretaget i to faser med centrale medarbejdere, der er involveret i AGO-indsatsen i de to kommuner, henholdsvis et halvt og et helt år inde i projektperiodens forløb. Informanterne vil i det følgende blive benævnt medarbejdere eller SSP-medarbejdere. Derudover er undersøgelsen baseret på oplysninger, som kommunerne har indsendt vedrørende unge, der er vurderet egnede til en AGO-indsats. Det drejer sig om følgende oplysninger:

1. CPR-nummer
2. Typen af bekymrende adfærd
3. Hvordan er den unge identificeret
4. Dato for kendskab til den unge
5. Dato for indkaldelse til AGO-møde
6. Dato for afholdelse af AGO-møde

7. Deltagere ved AGO-mødet
8. Aftaler der indgås på AGO-mødet
9. Aftalens varighed
10. Opfølgning
11. Tilfælde hvor der ikke afholdes AGO-møde eller ikke indgås aftale – begrundelse herfor

Nogle af oplysningerne vil indgå i denne rapport med henblik på at give et kvantitativt overblik over de unges karakteristika, typen af bekymrende adfærd, hvor lang tid der går fra kendskab til den unges adfærd og til afholdelse af AGO-møde, hvilke deltagere der typisk er med på AGO-møderne, og hvilke aftaler der indgås. De resterende oplysninger skal anvendes til brug for effektevalueringen.

5. IDENTIFIKATION OG VURDERING AF UNGE EGNET TIL AGO

5.1 Identifikation

Udgangspunktet for identifikation af unge, der skal tilbydes et AGO-forløb, er politiets ungeliste, som er et elektronisk udtræk fra politiets sagsstyringssystem vedrørende unge, der har været i kontakt med politiet. I forbindelse med forsøgsprojektet har Rigspolitiet konstrueret en filtrering af ungelisten, der er tilpasset projektets målgruppe, således at der udløses en AGO-markering, når unge på listen opfylder kriterierne for AGO. En repræsentant fra politiet medbringer ungelisten med de AGO-markerede unge til SSP-mødet i kommunen, hvor listen gennemgås. Ungelisterne kan i nogle tilfælde indeholde meget få oplysninger om den hændelse, der er grundlag for AGO-markeringen. Derfor pointerer medarbejderne nødvendigheden af, at hændelsen undersøges nærmere. Det sker enten ved, at politiet på SSP-møderne giver yderligere oplysninger om de AGO-markerede unge, eller ved efterfølgende mere detaljeret at gennemgå politirapporterne for de unge, der umiddelbart vurderes AGO-egnede.

At målgruppen til forsøget afgrænses via politiets ungelister sker af hensyn til effektevalueringen.³ Undervejs i forløbet blev det dog – for at sikre et tilstrækkeligt stort antal aftaler i forsøgsperioden – besluttet, at AGO-egnede unge også kan identificeres ad andre veje, for eksempel via henvendelser fra skole, gadeplansmedarbejdere og forældre, samt blandt de unge på den generelle ungeliste, som ikke har haft en AGO-markering.⁴ Langt de fleste AGO-egnede unge er dog identificeret via AGO-markeringerne.

5.2 SSP-mødet

I begge kommuner foregår overleveringen af oplysninger om unge med AGO-markering fra politiet til kommunen på de såkaldte SSP-møder, der i forvejen var etableret i kommunerne. SSP-møderne

³ I AGO-konceptet er der ikke nogle retningslinjer for, hvordan AGO-egnede unge skal identificeres.

⁴ Det kan eksempelvis være unge, hvis forseelse umiddelbart ikke stemmer overens med kriterierne for en AGO-markering, men hvor SSP-medarbejdernes kendskab til den unge og/eller hændelsen betyder, at den unge alligevel vurderes AGO-egnet.

er derfor centrale for at opnå og dele information om unge i målgruppen og foretage den første vurdering af, hvorvidt de unge er egnede til AGO eller ej. Som det fremgår af afsnit 5.3, er der forskellige årsager til, at de unge ikke vurderes AGO-egnede, selv om de har en AGO-markering.

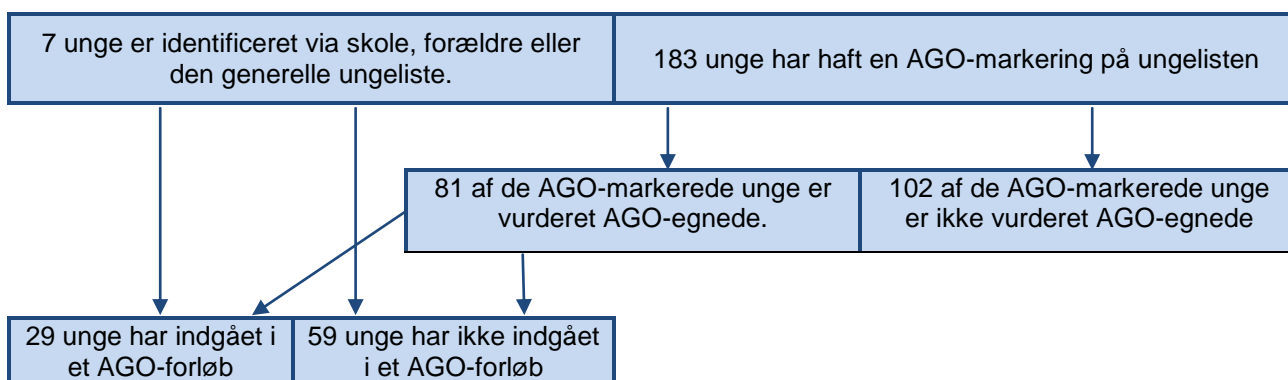
I Randers Kommune afholdes SSP-mødet hver anden uge. Deltagere på mødet er som udgangspunkt en repræsentant fra henholdsvis lokalpolitiets forebyggelsessektion, Ungebasen, Familieafdelingen, Rusmiddelcentret, Ungdommens Uddannelsesvejledning, Ungekontakten og SSP-konsulenten.

I Skanderborg Kommune var udgangspunktet ved projektperiodens start, at der ugentligt blev afholdt SSP-møder med en repræsentant fra henholdsvis SSP-koordinationsgruppen, forebyggelsesenheden ved lokalpolitiet i Skanderborg og myndighedsafdelingen i kommunen. Primo 2016 blev det imidlertid besluttet, at en medarbejder fra Sydøstjyllands politikreds skal deltage ved SSP-møderne i kredsens kommuner i stedet for en lokalbetjent. I samme ombæring ændredes mødefrekvensen til hver anden uge. SSP-medarbejderne var som udgangspunkt bekymrede for en negativ konsekvens af den ændrede mødefrekvens, idet det ville øge tiden fra, at en ung har været involveret i en hændelse, til igangsættelse af en AGO-indsats. Det vurderes dog, at SSP-mødet i Skanderborg fungerer godt, og ændringen har givet politiets repræsentant bedre mulighed for at forberede sig, så der er et styrket informationsgrundlag til vurdering af sagerne.

5.3 Sagsforløb

Figur 1 viser en oversigt over processen ved vurderingen af unge til et AGO-forløb.

Figur 1. Opgørelse over AGO-forløb

Som figur 1 viser, er der 102 unge, der er vurderet til ikke at være AGO-egnede, selv om de har haft en AGO-markering på politiets ungeliste. Det drejer sig hovedsageligt om tilfælde, hvor den unges forseelse fremstår alt for bagatelagtig, eksempelvis hvis den unge har tisset op ad en husmur, kørt for stærkt på knallert eller forstyrret den offentlige orden, men efterfulgt politiets anvisninger. Derudover ekskluderes en del tilfælde, hvor den unge i forvejen er omfattet af sociale foranstaltninger. Hvis disse foranstaltninger vurderes at være tilstrækkelige til at afhjælpe den adfærd, der har været

baggrunden for en AGO-markering, vil en AGO-indsats typisk ikke blive tilbudt. Desuden er nogle unge blevet afvist som AGO-egnede, fordi de har fået en AGO-markering på grund af, at de i en sag har været vidne, anmelder eller forurettet.

For så vidt angår de 88 unge, der er vurderet AGO-egnede, er der taget kontakt til forældrene med henblik på igangsættelse af AGO-forløb. På grund af frekvensen af SSP-møderne kan der være gået 14 dage fra, at den unge er registreret på ungelisten, til medarbejderne får kendskab til den unge på SSP-mødet og derefter kan kontakte forældrene. I ferieperioder eller ved aflysning af SSP-møder kan der gå endnu længere tid, og der kan være en risiko for, at AGO af denne grund ikke længere vurderes relevant, jf. også afsnit 5.3.1 nedenfor.

5.3.1 Årsager til, at AGO-indsatsen ikke igangsættes for AGO-egnede unge

For 59 ud af de 88 unge, der er vurderet AGO-egnede, igangsættes AGO-indsatsen ikke. Det er der primært tre årsager til.

I mere end halvdelen af sagerne er årsagen, at forældrene umiddelbart ikke ønsker, at den unge skal indgå i et AGO-forløb. Det er frivilligt, om den unge eller forældre ønsker at indgå i et forløb, og der er ingen direkte sanktionsmuligheder, hvis de afslår. Ifølge medarbejderne er forældrenes afslag ofte begrundet i en opfattelse af, at omfanget af AGO-indsatsen ikke matcher den unges forseelse. Som en af SSP-medarbejderne i Skanderborg siger: *"Det er sjældent, vi oplever direkte modstand fra forældrene, men vi oplever, at det formaliserede setup, hvor politiet er med, og hvor der skal laves skriftlige aftaler, det er der en del forældre, der synes, er overkill for den ting, deres barn har lavet."* I Skanderborg Kommune oplever medarbejderne, at nogle forældre indvilliger i, at der foretages en almindelig kriminalpræventiv samtale med den unge, men at de ikke ønsker, at der skal laves en skriftlig aftale, som løber over flere måneder.

I begge kommuner ønsker forældrene i en del tilfælde at håndtere problemerne selv eller mener, at de allerede har taget hånd om situationen. Det kan især være i tilfælde, hvor der er gået relativ lang tid fra den unges forseelse, til at familien kontaktes med henblik på at igangsætte AGO.

I Skanderborg Kommune er opfattelsen blandt medarbejderne, at det typisk er de mere ressourcerstærke, velfungerende familier, der takker nej til AGO og gerne vil håndtere problemerne selv. I Randers Kommune oplever medarbejderne, at såvel ressourcerstærke som ressourcetsvage familier afslår tilbuddet om et AGO-forløb. Her peges på, at der blandt de mere ressourcetsvage familier kan være en generel modstand over for kommunen og politiet, der bevirker, at familien ønsker at håndtere problemerne selv.

Den næsthøypigste årsag til, at AGO-indsatsen ikke igangsættes, er, at det i en del tilfælde ikke er muligt at opnå kontakt til familien, idet henvendelser ikke besvares.

Den tredje årsag vedrører tilfælde, hvor der fremkommer nye oplysninger om den unge og/eller hændelsen, der kan resultere i en revurdering, således at den unge alligevel ikke opfattes som egnet til AGO. Det kan dreje sig om, at medarbejderne ved nærmere kontakt med familien får kendskab

til alvorlige problemer i hjemmet, som kræver en mere omfattende social indsats end AGO. Derudover kan det vise sig, at der allerede er sociale foranstaltninger tilknyttet den unge eller familien, som adresserer de pågældende problemer. Dette vil således ikke i alle tilfælde blive klarlagt på det indledende SSP-møde, jf. tidligere.⁵ Endelig kan også nævnes tilfælde, hvor et planlagt AGO-møde er blevet aflyst, fordi sagen har vist sig at være mere alvorlig, hvorfor AGO ikke længere vurderes at være en passende indsats.

5.3.2 AGO som supplement til andre tiltag

Der kan imidlertid også være tilfælde, hvor det vurderes relevant, at AGO supplerer allerede igangsatte sociale tiltag eller suppleres af anden støtte i hjemmet.

Oplevelsen blandt medarbejderne er, at der ved en henvendelse til familien ofte dukker en række andre problemer op, og at det kan være *"som at stikke hånden ned i en hvepserede."* Særligt i Skanderborg Kommune er opfattelsen, at håndteringen af problemer i familien kan være tidskrævende, men også i Randers Kommune har medarbejderne oplevet dette: *"Da jeg ringer til moderen første gang, vælter det ud af hende. Jamen, det er også fordi det og det, og der har været noget længe, og faderen er der ikke, den unge går til psykolog, og moderen er selv kørt ned. Hun blev ved og ved. Jeg snakkede med hende i en time."* Derudover opremser medarbejderne en række andre eksempler på familiemæssige problemer, herunder skænderier og konflikter mellem forældre, forstående skilsmisse, forældre der er uenige om eller ikke kan sætte grænser for den unge, eller som er usikre på, hvilke krav man med rimelighed kan stille en teenager, alkoholiserede forældre, unges dårlige forhold til en eller begge forældre/stedforældre, søskende-konflikter, problemer med ældre søskende, der er misbrugere eller kriminelle m.v.

Ifølge medarbejderne er det derfor ofte nødvendigt at se den unges forseelser i sammenhæng med eventuelle problemer eller konflikter i familien, da de familiemæssige problemer kan være den bagvedliggende årsag til den unges adfærd.

I begge kommuner påpeges, at AGO-indsatsen ikke direkte adresserer familiemæssige problemer, idet aftalerne som udgangspunkt alene sigter på at få den unge til at ændre adfærd. Samtidig har medarbejderne i begge kommuner en oplevelse af, at AGO-indsatsen indirekte kan medvirke til at afhjælpe problemer i familien, fordi indsatsen kan give adgang til en indsigt i familiens øvrige vanskeligheder og derved være med til at identificere behov for andre typer af indsatser. Håndteringen af de familiemæssige problemer opleves som noget, der skal håndteres parallelt med AGO-indsatsen uden at være en integreret del af AGO og beror i høj grad på medarbejdernes kendskab til forskellige tilbud og muligheder for hjælp i kommunen. Igangsættelsen af en supplerende støtte til familien handler derfor typisk om at hjælpe familien med at etablere kontakt til andre relevante instanser. En af medarbejderne i Randers Kommune siger følgende:

⁵ Det kan skyldes, at den repræsentant fra myndighedsafdelingen, som har adgang til disse oplysninger, ikke har haft mulighed for at deltage i mødet. Eller den unge kan være omfattet af sociale tiltag uden for kommunalt regi, som SSP-medarbejderne først får kendskab til ved nærmere kontakt med familien.

Jeg synes, vi får taget hånd om nogle af de problemer, der ligger bag ved den pose slik, som den unge har stjålet. Vi havde for eksempel en mor, der brød grædende sammen af forskellige årsager. Så reagerede vi jo på det. Ikke at vi bliver familiebehandlere, men vi siger: 'En del af problemet kan løses sådan og sådan, vi kan lige hjælpe med at lave et opkald.'

Det kan eksempelvis dreje sig om at foreslå familien at kontakte kommunens misbrugscenter eller at opfordre familien til at involvere skolen i familiens eller den unges situation. I Skanderborg Kommune har medarbejderne også erfaring med at etablere kontakt mellem familien og en familierapeut, som sideløbende med AGO-indsatsen har kunnet yde en kortvarig familierapi. Således kunne familierapien adressere familiens problemer mere helhedsorienteret, mens AGO-indsatsen var målrettet den unges adfærd.

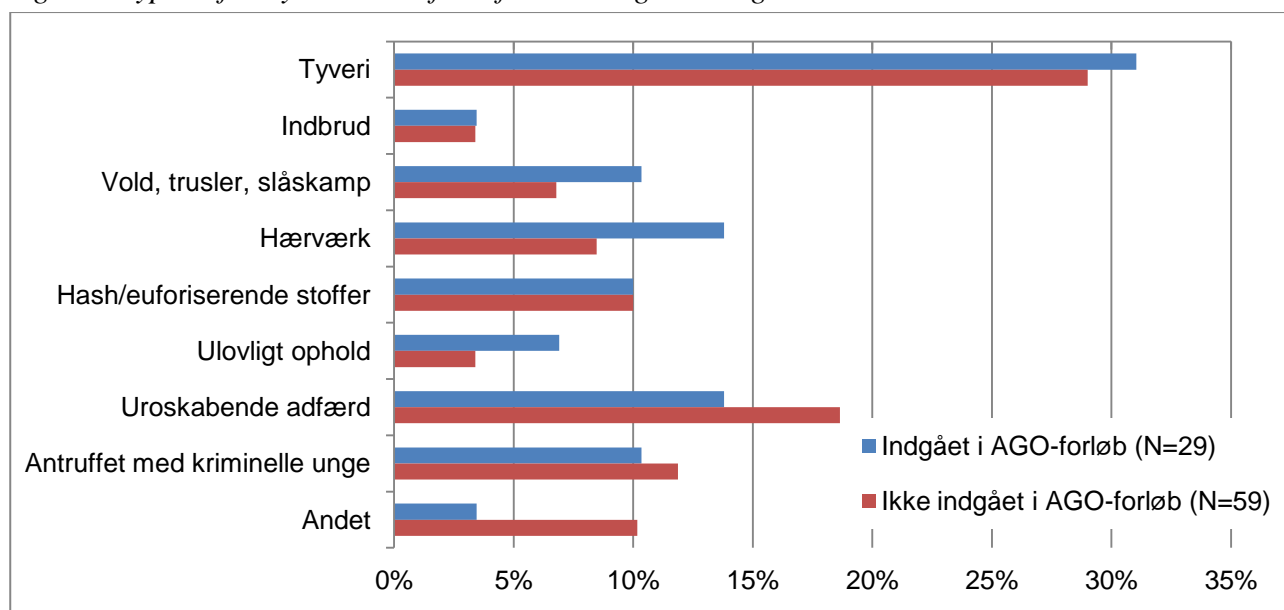
I begge kommuner har medarbejderne også i enkelte tilfælde sendt en underretning til myndighedsafdelingen eller støttet forældrene til selv at henvende sig til myndighedsafdelingen med henblik på igangsættelsen af en mere omfattende social indsats. Det vurderes, at en AGO-indsats fint kan forløbe i den periode, hvor en børnefaglig undersøgelse pågår, fordi familien ellers kan opleve, at sagen står stille, indtil den børnefaglige undersøgelse er udarbejdet, og der eventuelt bevilliges en foranstaltning.

6. KARAKTERISTIK AF DE AGO-EGNEDE UNGE

For de 88 AGO-egnede unge er gennemsnitsalderen 15 år, og cirka 80 pct. er drenge. Dette mønster er det samme for de unge, der henholdsvis har og ikke har indgået i et AGO-forløb.

De fleste AGO-egnede unge er kun registreret for et forhold på politiets ungeliste i forbindelse med den specifikke hændelse, der har udløst en AGO-markering. De unge kan dog godt tidligere have optrådt på ungelisten for mindre forseelser. Medarbejderne i de to kommuner vurderer, at en del af de AGO-egnede unge har været involveret i andre uhensigtsmæssige hændelser, som medarbejderne enten har kendskab til fra tidligere, eller som kommer frem i samtalen med den unge og forældrene. Figur 2 indeholder dog alene den type af bekymrende adfærd, der har været baggrunden for igangsættelse af AGO-forløb.

Figur 2. Typen af bekymrende adfærd for AGO-egnede unge.

N=88.

Både de unge, der har indgået i et AGO-forløb, og de, der ikke har, er ofte vurderet AGO-egnede på baggrund af tyveri, hvoraf størstedelen omhandler butikstyveri for mindre beløb i form af blandt andet spiritus, cigaretter og slik. Derudover vedrører en del af den bekymrende adfærd uroskabende adfærd, der eksempelvis kan dreje sig om chikane i en lejlighedsopgang, og hærværk, såsom stenkast på ruder. For begge disse kategorier er der typisk tale om en gruppe af unge, der i fællesskab har udført hærværket eller haft en uroskabende adfærd.

En mindre andel af de AGO-egnede unge er antruffet i selskab med andre unge, der i forvejen er kendt af politiet eller i SSP-regi, eller som er antruffet ved episoder, hvor der er begået kriminalitet eller har været uroskabende adfærd. Det kan eksempelvis dreje sig om unge, der har været sammen med andre unge, som har været i besiddelse af euforiserende stoffer. Herudover er nogle unge vurderet AGO-egnede, fordi de selv har været påvirkede af euforiserende stoffer eller i besiddelse af hash, og nogle unge er vurderet egnede på grund af vold, trusler eller slåskamp.

Kategorien ”andet” omfatter blandt andet databedrageri og unge, der er antruffet meget fulde.

I relation til kategoriseringerne i figur 2 skal det pointeres, at der i alle tilfælde er tale om relativt milde forseelser, der højst giver anledning til bødeforlæg.

7. KOMMUNERNES BRUG AF AGO-INDSATSSEN

I det følgende beskrives kommunernes erfaringer med brug af AGO-indsatsen i en periode på cirka et år. Der vil blive lagt vægt på forskelle og ligheder mellem de to kommuner med hensyn til udmøntning af processen.

7.1 Indledende kontakt til den unge og forældrene

Efter de unge er identificeret og drøftet på SSP-mødet, tager medarbejderne hurtigst muligt kontakt til forældrene til de AGO-egende unge med henblik på at foreslå et AGO-forløb. I den forbindelse er det ifølge medarbejderne fra begge kommuner afgørende, hvordan forældrene mødes, og hvordan indsatsen præsenteres. Dette både i forhold til at motivere familien til at ville indgå i et AGO-forløb (jf. afsnit 5.3.1) og i forhold til samarbejdet med familien i det videre forløb, hvis de takker ja til indsatsen.

Socialstyrelsen har i deres vejledningsmateriale lagt op til, at der udsendes et brev til forældrene med indkaldelse til AGO-møde, og har udformet en skabelon hertil. I begge kommuner er der imidlertid en opfattelse af, at det kan virke for dramatisk og formelt udelukkende at sende et brev, og derfor foretrækkes det at ringe til forældrene med henblik på at opnå en dialog fra start. En af medarbejderne fra Skanderborg Kommune udtrykker det således:

Grundlæggende bygger vores tilgang på relationskompetence. Det bygger på, at vi kan etablere et samarbejde med den unge og familien. Det er vigtigt, at forældrene får oplevelsen af, at vi faktisk er der i en hjælperolle, og at vi får overbevist forældrene om at se os som en ressource i forhold til at hjælpe deres børn videre. Så vi har brug for en første kontakt til forældrene, der gør, at de kan se, vi er på deres side. Der handler det om at være skarp i allerførste kontakt, i de første ord der bliver sagt i telefonen.

Den telefoniske kontakt giver på den ene side forældrene mulighed for at stille uddybende og afklarende spørgsmål, og på den anden side kan SSP-medarbejderne afvæbne eventuel modstand. SSP-medarbejderne i Randers oplever også, at den indledende telefonsamtale kan være katalysator for nogle vigtige interne samtaler i familien, selv om kontakten til familien ender med, at der ikke igangsættes et AGO-forløb: ”Så får forældre og barn selv den snak, uden kommunen egentlig skal indblandes. Det er også fair nok.” Derudover giver telefonsamtalen SSP-medarbejderne mulighed for at spore sig ind på, hvilken familie de har med at gøre ved at spørge ind til forskellige emner. Den første telefonsamtale kan derfor tage et kvarter eller længere tid.

Selv om det i flere tilfælde er tidskrævende at finde de rette kontaktoplysninger til familierne, prioriteres dette højt i begge kommuner for at opnå telefonisk kontakt. I enkelte tilfælde er det ikke muligt at opnå telefonisk kontakt, og medarbejderne må derfor nøjes med at sende et brev til forældrene. Begge kommuner har modereret Socialstyrelsens brevskabelon til indkaldelse til AGO for at gøre brevets formuleringer mindre formelle og afdramatisere henvendelsen. I Skanderborg Kommune har medarbejderne et par gange oplevet, at familierne har responderet på et brev om AGO, mens oplevelsen blandt medarbejderne i Randers Kommune er, at de familier, der kontaktes pr. brev, typisk ikke responderer. Det kan være problematisk, som en af medarbejderne påpeger: ”Dem, vi ikke hører fra, der kan vi jo ikke rigtig vide, hvad der foregår. Det kan måske være nogle af dem, vi skal være mest bekymrede for.”

7.2 Afholdelse af formøde

Efter den første kontakt med forældrene, er der i Randers Kommune valgt en procedure, hvor der systematisk afholdes et formøde med familien inden selve AGO-samtalen. Det er ikke et element, som Socialstyrelsen har lagt op til i deres vejledning til AGO, men i Randers har formødet været prioriteret højt i projektperioden.

Ved formødet kommer to SSP-medarbejdere ud på hjemmebesøg hos familierne. Her bliver familierne informeret yderligere om, hvad AGO indebærer, og den unge bliver bedt om at tænke over, hvad pågældende eventuelt ønsker, der skal stå i aftalen. Derudover giver formødet også mulighed for en uformel snak. En af medarbejderne fortæller her om værdien af formødet:

Jeg synes, det er vigtigt at bruge tid på formødet, for det er det, der motiverer familien til at ville det her. Det er grundstenen for, at det lykkes. Vi får aflivet nogle ting og lagt den ned, hvor den hører hjemme. Vi taler om forebyggelse og tidlig indsats. Det tror jeg kan være med til at gøre det lettere, når vi kommer til det mere formelle møde og skal lave en kontrakt. Det er vigtigt, vi er i deres hjem ved det første møde. Så får vi hilst på hunden og katten, og vi sørger også altid for at lave noget sjov. Så har man noget sammen og kan lige tale lidt om det ved det formelle møde. Det gør også, at hvis vi møder de unge på gaden igen i SSP-regi, så har vi allerede relationen.

I Skanderborg Kommune har de ikke systematisk gjort brug af formøder, men her vurderes det fra sag til sag, om det er nødvendigt eller hensigtsmæssigt. Medarbejderne har erfaring med afholdelse af formøde i et par tilfælde, hvoraf udbyttet af et af formøderne beskrives således: *"Da vi mødtes til AGO-samtalen, kom familien meget forberedte og havde skrevet en masse ting ned i forvejen, som de også havde sendt til mig på forhånd."*

Medarbejderne i Skanderborg Kommune peger på, at selve telefonsamtalen ved den første kontakt med familien også kan betragtes som en slags formøde: *"Det vigtigste er, at når man kommer til AGO-mødet, så har man på forhånd adresseret, hvad problemet er. Forældrene har tænkt over det, og de har snakket med den unge om, hvilke ting der er bekymrende, og hvad man kan putte ind i sådan en aftale."*

Formødet kan derfor både være en fordel i forhold til at motivere familien til at ville indgå i AGO og i forhold til at sikre, at familien har forberedt sig på selve AGO-mødet.

7.3 Hvor og hvornår afholdes AGO-møderne

I Skanderborg Kommune går der i gennemsnit 11 dage fra, at SSP-medarbejderne får kendskab til den AGO-egnede unge, til der afholdes et AGO-møde, som skal munde ud i en AGO-aftale. I Randers Kommune går der gennemsnitligt 33 dage. Den længere tidsperiode i Randers skyldes, at der forinden AGO-mødet i stort set alle tilfælde afholdes et formøde. Derudover er det, ifølge medarbejderne i Randers, generelt vanskeligt at finde tidspunkter, hvor alle kan deltage i møderne.

Det har været genstand for overvejelser i begge kommuner, hvor AGO-mødet skal finde sted for at skabe de bedste rammer for et konstruktivt møde. I Randers Kommune afholdes alle AGO-møder i en nedlagt døgninstitution i byen, der er en hjemligt indrettet villa til brug i mentorarbejdet. Da alle møderne afholdes samme sted, kan der spares transporttid ved at afholde flere AGO-møder i træk samme dag. I Skanderborg Kommune er der ikke et fast mødested, og her er der afholdt AGO-møder i SSP-medarbejdernes lokaler, på politistationen og i familiernes hjem. Det har været et spørgsmål om, hvad der er praktisk muligt, og hvad der giver mest mening i de enkelte situationer, herunder om det vurderes mest hensigtsmæssigt, at mødet afholdes i trygge rammer eller et mere formelt sted. I nogle tilfælde drøftes mødestedet med forældrene, hvor enkelte har givet udtryk for, at det kan være godt for den unge, at mødet finder sted i mere formelle rammer.

7.4 Hvem deltager på AGO-møderne

I begge kommuner er det i alle tilfælde den unge samt en eller begge forældre, der deltager fra den unges eget private netværk.

Derudover er det i Skanderborg Kommune forskelligt, hvilke professionelle – foruden en SSP-medarbejder – der deltager. I nogle tilfælde er det kun SSP-medarbejderen, og i andre tilfælde har også en repræsentant fra politiet eller en repræsentant fra skolen deltaget. Dette afhænger af konkrete vurderinger. Har den unges forseelse eksempelvis at gøre med forhold, der vedrører skolen, så vurderes det oplagt, at en repræsentant fra skolen deltager.

I Randers Kommune er det et forholdsvis fast team af medarbejdere, der varetager AGO-møderne. Her er det prioriteret, at begge SSP-medarbejdere ikke blot deltager i formødet, men også på selve AGO-mødet. Derudover har en betjent fra lokalpolitiet i Randers også deltaget i stort set alle AGO-møderne.

I Skanderborg Kommune er der i gennemsnit 4-5 deltagere ved AGO-samtalerne, mens der i Randers Kommune gennemsnitligt er 6 deltagere. I begge kommuner betones vigtigheden af, at der er mulighed for at vurdere, hvem det i de enkelte tilfælde er relevant at have med til AGO-mødet, og der er enighed om, at det er unødvendigt per automatik at invitere en række professionelle, da den indsats, der sættes i værk, skal være passende i forhold til den unges forseelse. 'Passende' relaterer sig både til, at familien ikke oplever, at indsatsen er for overdrevet, og at der ikke bruges unødvendigt mange ressourcer på forholdsvis små forseelser.

7.5 Udarbejdelse af en aftale om god opførsel – AGO-samtalen

Socialstyrelsen har i vejledningen til AGO udarbejdet en skabelon til et aftalepapir, som medarbejderne i de to forsøgskommuner kan udfylde, når en aftale indgås med de unge. Aftalepapiret indeholder et skema med fem punkter, herunder beskrivelse af typen af bekymrende adfærd, vilkår, målsætning, tiltag og opfølgning. Aftalepapiret fungerer som en ramme for AGO-samtalen, som i høj grad indeholder samme emner som gængse kriminalpræventive samtaler, der centrerer sig om at få den unge til at reflektere over, hvorfor pågældende er havnet i den givne situation, hvordan per-

sonen fremover undgår at komme i samme situation, og hvilke konsekvenser der er ved bestemte valg.

Idet der i Randers Kommune har været afholdt formøde, varer AGO-samtalen typisk en halv til en hel time, mens den ofte varer længere i Skanderborg.

Det er frivilligt, om den unge ønsker at indgå en aftale om god opførsel. Medarbejderne i begge kommuner understreger, at det – så vidt det er muligt – er afgørende i forhold til udarbejdelse af en brugbar aftale at sikre den unges ejerskab til og involvering i aftalen, og at det frivillige aspekt er afgørende i den henseende. Særligt SSP-medarbejderne i Skanderborg Kommune påpeger, at nogle unge nægter at have gjort noget forkert eller er helt uforstående over for bekymringen. I sådanne tilfælde kan det være vanskeligt at lave en brugbar aftale. Anden forskning peger også på, at tvang og trusler til at indgå en aftale kan hæmme den unges oprigtige motivation for at ændre sin adfærd (se Bilag 1).

Medarbejderne forsøger blandt andet at sikre de unges ejerskab til aftalen ved at gøre det klart, at den unge skal indgå aftalen for sin egen skyld. En af de interviewede i Randers siger:

Det er ikke os, der laver kontrakten, og heller ikke forældrene. Det er den unge. Det er vigtigt at sige til den unge: 'Det er dine mål.' Vi henviser hele tiden til, at de ikke skal gøre det for vores skyld. Der skal stå det i aftalen, som den unge mener, der skal stå. Vi skriver heller ikke "du" i aftalepapiret, vi skriver "jeg". Så når den unge tager kontrakten frem og læser, så bliver det mere personligt.

Det er, ifølge medarbejderne, væsentligt, at det er den unge selv, der formulerer, hvad der skal stå i aftalen, men dog inden for en ramme i form af, at aftalepunkterne skal adressere den adfærd, der vurderes bekymrende af SSP. I processen med udfyldelse af aftalepapiret stiller SSP-medarbejderne åbne spørgsmål og prøver at spore den unge ind på nogle forskellige punkter, der kan stå i aftalepapiret. En undersøgelse peger i den forbindelse på, at det er problematisk, hvis fagpersonen medbringer et på forhånd udfyldt aftalepapir til AGO-samtalen (se Bilag 1), fordi det er i selve processen og samtalerne omkring udfyldelse af aftalepapiret, den unge skal reflektere over konsekvenserne ved sine handlinger og finde motivationen for en ændret adfærd.

Medarbejderne påpeger også relationsdannelse som et væsentligt element i at sikre den unges involvering i aftalen. Dette kan, ifølge medarbejderne, blandt andet opnås ved, at der også bruges tid på at tale med familien om andet end de problemer, den unge er havnet i. Som en af medarbejderne fra Skanderborg Kommune siger: "Det tager bare lang tid, hvis du skal ind og sikre det ejerskab, engagement og forpligtelse fra den unge. Alene det at starte med at smalltalke i forholdsvis lang tid for at være sikker på, at du får skabt den her dialog. Du er nødt til at få skabt en relation for at kunne lave en aftale, der har gevinst. Ellers bliver det bare et stykke papir, og så er det ligegyldigt."

SSP-medarbejderne anvender ikke stringent og systematisk en særlig samtaleteknik i AGO-samtalerne, men er inspireret af narrative, anerkendende, motiverende og løsningsfokuserede tilgange, som de anvender ad hoc.

For så vidt angår tilgangen i samtalerne, har medarbejderne i Skanderborg Kommune fokus på et genoprettende element, herunder hvad de unge kan gøre for at råde bod på eventuelle skader eller gener, de har forvoldt. I Randers Kommune er et vigtigt element i samtalerne, at SSP-medarbejderne betoner deres kendskab til en stor del af de unge i kommunen og deres viden om, hvad der foregår i ungdomsmiljøet. Hermed indikerer de over for den unge, at der vil blive holdt øje med vedkommende.

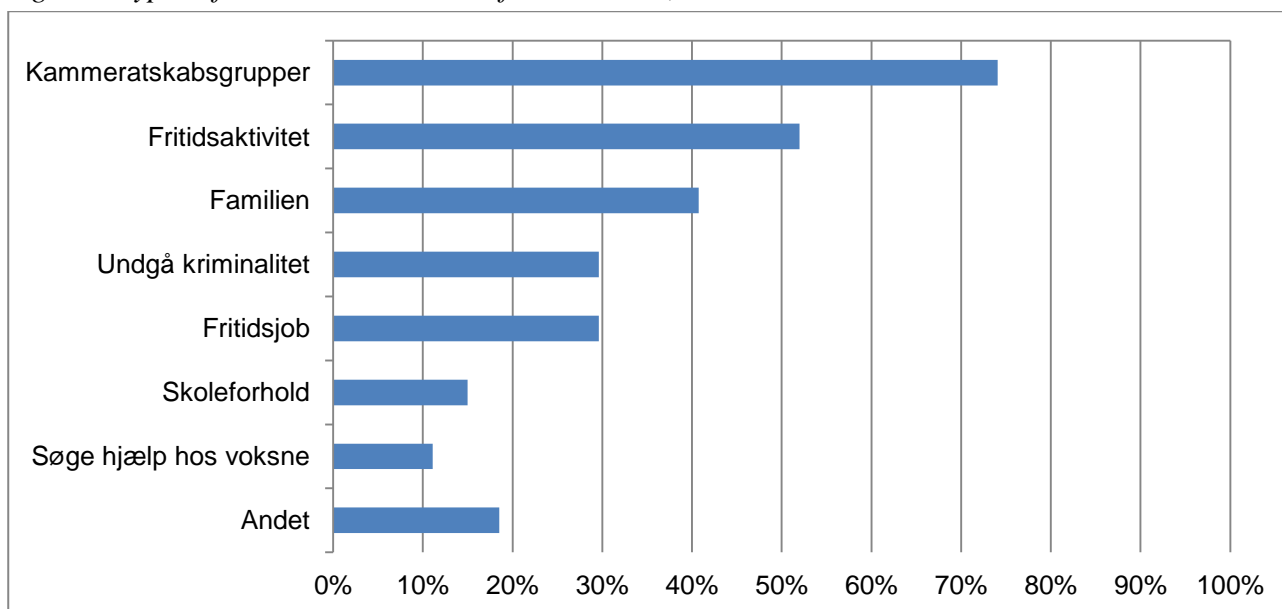
Desuden betoner begge kommuner vigtigheden af at påpege positive sider og kvaliteter ved den unge og dennes forældre, således at familien ikke går helt slukørede fra samtalen, eller at samtalen giver anledning til intern splittelse i familien. Det kan eksempelvis dreje sig om at rose forældrene for at sætte grænser for den unge eller at påpege over for den unge, at forældrenes grænsesætning er et udtryk for bekymring og omsorg. Det kan også være at udpege den unge som en rollemodel, der har mulighed for at påvirke kammeratskabsgruppen positivt.

Ved afslutningen af AGO-mødet skal aftalepapiret underskrives af alle parter. Derefter skal alle parter have en kopi af aftalen. For straks at kunne give familien kopien med hjem, har medarbejderne i Skanderborg anskaffet sig en mobil printer, mens de i Randers har mulighed for at lave kopier af aftalepapiret i den villa, der benyttes til AGO-mødet.

7.5.1 Indholdet i aftalerne

Figur 3 viser en opgørelse over de forskellige områder, som aftalerne vedrører. Som nævnt er der indgået i alt 29 aftaler, og disse indeholder i gennemsnit tre forskellige områder.

Figur 3. Typer af områder som AGO-aftalerne vedrører.

N=29.

Det område, der hyppigst indgår i aftalerne, vedrører den unges kammeratskabsgrupper. De unge indgår typisk en aftale om at blive bedre til at sige fra over for eller undgå bestemte kammeratskabsgrupper med uhensigtsmæssig adfærd og omvendt opsøge prosociale fællesskaber. I Randers Kommune påpeger medarbejderne, at de unge ofte godt ved, hvad der kan betragtes som godt og dårligt selskab:

De unge er meget hurtige til at sige, 'Jeg ved godt, at jeg ikke skal gå med ham og ham'. De kan godt finde på at sige, 'Han er ellers rar, men jeg ved også, at når han er sammen med nogle af de andre, så laver han ballade. Når vi to bare er sammen, så er der ikke noget'. Så kan forældrene sige, de gerne må være sammen hjemme hos os, men ikke ude. Der er også et par aftaler, der lyder sådan.

Dernæst indgår fritidsaktiviteter og/eller fritidsjob også i en stor del af aftalerne. Det handler typisk om, at den unge skal bruge mere tid på eller påbegynde en fritidsaktivitet. Ligeledes i forhold til fritidsjob, hvor den unge typisk forpligter sig til at søge forskellige af sådanne. En af medarbejderne fra Randers påpeger:

Aftalen skal ikke kun indeholde negative ting, noget man ikke må. Det er vigtigt at sætte noget positivt i stedet for. Hvis du ikke skal hænge ud der længere, hvad kan du så lave i stedet? Vil du gå til sport, have fritidsjob? Hvem kan hjælpe dig med det? Hvor kunne du

forestille dig at søge hen? Så får vi vendt det hurtigt, så de har lidt at gå derfra med og arbejde videre på.

En del af aftalerne indeholder også interne regler i familien, hvilket særligt vedrører tidspunkter, hvor den unge skal være hjemme i hverdage og i weekender, samt at den unge skal tage sin telefon, når forældrene ringer.

I nogle aftaler præciseres det, at den unge skal holde sig fra kriminalitet eller brug af euforiserende stoffer. I enkelte aftaler indgår også, at den unge skal passe sin skole, lave sine lektier og følge med i timerne. Det er kun i Skanderborg Kommune, at skoleforhold indgår i aftalerne, og det drejer sig primært om de tilfælde, hvor en repræsentant fra skolen har deltaget i AGO-samtalen.

Punktet ”andet” indeholder eksempelvis aftaler om at sige undskyld til bestemte personer eller råde bod på skader, den unge har forvoldt.

Medarbejderne understreger væsentligheden af at sikre sig, at de aftaler, der bliver indgået, vurderes realistiske for den unge at overholde, eksempelvis i forhold til hvilke venner den unge vil og ikke vil omgås. En medarbejder fra Randers Kommune udtrykker det således: *”Vi siger altid til den unge: ’Du skal ikke skrive nogen venner på kontrakten, som du ved, du ikke kan holde dig fra.’”* Det påpeges også, at det er væsentligt at få drøftet, hvem der kan støtte den unge i at overholde de vilkår og nå de målsætninger, der skrives ind i aftalen. Særligt forældrenes rolle i form af at støtte den unge og involvere sig i AGO-indsatsen betragtes som vigtig, jf. senere.

7.5.2 Vurdering af brugen af skriftlige aftaler

Medarbejderne i Skanderborg Kommune udtrykker bekymring for den betydning, det kan få, at aftalerne skrives ned, og sagerne journaliseres. Der er ikke notatpligt i SSP-samarbejdet, og tidligere har SSP-medarbejderne i Skanderborg haft en praksis for, at samtaler med forældre, unge eller andre professionelle forbliver mundtlige. Ifølge medarbejderne i Skanderborg er der nogle forældre, der ikke ønsker, at den unge skal stå registreret nogen steder, og som er urolige for, hvorvidt den unge bliver en ”social sag” i kommunen. I en af de overværede AGO-samtaler var det også moderens afsluttende spørgsmål, hvorvidt sagen blev journaliseret, og hvem der kunne få adgang til oplysningerne. Som udgangspunkt er det dog kun SSP-medarbejderne, der har adgang til de skriftlige aftaler.

I Randers Kommune oplever medarbejderne også, at forældrene er optaget af, hvem der får indsigt i sagerne, men her er man ikke i samme grad bekymret for negative konsekvenser herved.

I de tilfælde, hvor den unge optræder i politiets ”Ungerapport”, vil den unges forseelse under alle omstændigheder komme til Børne- og ungeforvaltningens kendskab, fordi politiet foretager en ugentlig indberetning til kommunen om børn og unge, der er mistænkt for at have begået kriminalitet.

I begge kommuner vurderes der også at være en række fordele ved brugen af skriftlige aftaler – både for den unge og for fagpersonerne. Medarbejderne mener, at brugen af skriftlige aftaler og et konkret aftaleskema kan være en hjælp til at lave tydelige aftaler, som er lettere for den unge at forholde sig til. En af medarbejderne fra Skanderborg Kommune siger: *”At sætte noget ind i en kontrakt virker måske mere håndgribeligt og forpligtende.”* Ifølge de interviewede i begge kommuner kan den skriftlige aftale hjælpe de unge med at sige fra over for deres kammerater. Som en medarbejder fra Skanderborg Kommune siger: *”Jeg havde en knægt, der sagde, det er fedt for mig at få en aftale, fordi det betyder, at jeg kan bruge den over for min kammerat, der presser mig ind i de her situationer. Jeg kan sige, jeg har en aftale, jeg må ikke.”*

Som et redskab til fagpersoner peger medarbejderne fra begge kommuner på, at aftaleskemaet kan være en hjælp til at huske at komme omkring forskellige faste punkter og derved opnå mere systematik i samtalerne. De præcist nedskrevne aftaler bevirker også, at der ikke kan være tvivl om, hvad der er aftalt, og alle der har deltaget på AGO-mødet kan være opmærksomme på den unges adfærd undervejs i AGO-forløbet. Ifølge medarbejderne kan de nedskrevne aftaler gøre det lettere at følge op på aftalen, fordi aftalepapiret giver et fast holdepunkt til at kunne vurdere, hvorvidt der er sket en forbedring i den unges adfærd i forhold til de problemer og bekymringer, der var udgangspunktet for AGO.

7.6 Opfølgning på aftalerne

I Randers Kommune følger medarbejderne en fast procedure for opfølgingsmøder, som indebærer, at der på det første AGO-møde aftales en dato for et opfølgingsmøde efter fire uger, hvor de to SSP-medarbejdere kommer på besøg hjemme hos familien. I de fleste tilfælde aftales endnu et opfølgingsmøde efter yderligere fire uger, medmindre det vurderes, at der ikke er behov herfor. I Randers Kommune er opfattelsen, at det er vigtigt at prioritere ressourcer på to opfølgingsmøder, samt at opfølgningen foregår som et møde frem for en telefonsamtale, fordi det er med til yderligere at forpligte den unge og familien i forhold til aftalepunkterne.

I Skanderborg Kommune varierer det fra sag til sag, hvordan opfølgningen foregår, og denne kan ske i form af et møde eller en telefonsamtale. Her afholdes der typisk et opfølgingsmøde halvvejs i AGO-forløbet, men der har også været et tilfælde, hvor der er holdt 3-4 opfølgingsmøder, fordi det blev vurderet nødvendigt at følge den unge tæt.

I begge kommuner bruges opfølgingsmøderne på at drøfte, hvordan det er gået med at overholde aftalen, og om der er nogle punkter i aftalen, der skal ændres. I nogle tilfælde har SSP-medarbejderne på forhånd en viden, der kan tages udgangspunkt i. Det kan dreje sig om en ny registrering af den unge på politiets ungeliste. Derudover har medarbejderne i Skanderborg Kommune i nogle tilfælde fået tilbagemeldinger om den unge fra skole eller klub, og i Randers Kommune er medarbejderne gennem gadeplansarbejdet i nogle tilfælde blevet opmærksomme på forhold, der skal adresseres til opfølgingsmødet. I øvrigt baseres opfølgningen på den unges og forældrenes egne beretninger om, hvordan det går. Her har de i Skanderborg erfaring med at have dialog med de

unge på sms eller via messenger for at følge med i, hvordan det går, og for at vise de unge tilgængelighed.

7.7 Brud på aftalerne

I Socialstyrelsens vejledning til AGO er der lagt op til, at der kan tildeles mundtlige og skriftlige advarsler, eller at AGO-forløbet skal afbrydes, hvis der er brud på aftalen. Det kan også være nødvendigt at igangsætte yderligere sociale foranstaltninger. Der er dog ingen direkte sanktionsmuligheder ved brud på aftalen.

I begge kommuner har medarbejderne erfaring med unge, der i en eller anden udstrækning har brudt den indgåede aftale. Det vurderes dog at være en gråzone, hvor meget der skal til, for at det kan betragtes som brud på kontrakten, og hvilke konsekvenser det i så fald medfører. Kun i Randers Kommune har medarbejderne én gang afbrudt et AGO-forløb på baggrund af, at den unge igen optrådte på politiets ungeliste med en sigtelse for butikstyveri.

Andre brud på aftaler er ikke blevet vurderet alvorlige nok til at afbryde AGO-forløbet. Brud kan eksempelvis dreje sig om, at den unge har indgået en aftale om ikke at ville være sammen med bestemte personer, som den unge alligevel er set sammen med. Eller et eksempel fra Skanderborg Kommune: *"Jeg lavede en opfølgning på en aftale, hvor et af punkterne ikke helt var overholdt. Den unge skulle søge to jobs hver uge, fordi han ikke gik i skole. Det havde han ikke helt gjort. Men så havde han gjort nogle andre gode ting, hjulpet sin mor osv. Der har jeg sagt, at det også er rigtig vigtigt."* I andre tilfælde, hvor den unge ikke helt har overholdt aftalerne, er der afholdt et nyt møde med den unge, hvor aftalen er blevet justeret og aftaleperioden forlænget. En medarbejder i Skanderborg Kommune fortæller her om håndteringen af brud på en aftale: *"Jeg havde fået meldinger fra skolen og moderen, nu har der været det og det. Inden der var gået et par dage, så holdt jeg et møde med familien, hvor vi lige fik ridset op, 'Hej kammerat, vi har en aftale, og det her er målene. Vi har en aftale, som du selv har lavet, det er dit eget bud på, hvad der skal til for at få det til at fungere, så når du ikke kan overholde det, hvad er så årsagen.'"*

En af medarbejderne fra Randers Kommune påpeger et dilemma i forbindelse med vurderingen af, hvornår der har været brud på aftalen:

Vi havde en ung, som vi afsluttede positivt, fordi han havde faktisk opfyldt kontrakten, men han havde så bare lavet noget andet skidt, som ikke indgik i aftalen. Så det er lidt dobbelt.

Ifølge Socialstyrelsens vejledning kan den unge godt indgå i et nyt AGO-forløb, hvis det vurderes relevant. Hvis bekymringsgraden for den unge stiger, kan det dog være nødvendigt med andre tiltag.

En anden vanskelighed ved brud på aftalerne er overhovedet at opdage, at en aftale er blevet brudt. I den forbindelse pointerer en medarbejder fra Randers Kommune, at det kræver en god hukommelse for de medarbejdere, der er involveret i AGO. Hvis en ung, der er i gang med et AGO-forløb, igen

er antruffet af politiet, vil denne ung ikke nødvendigvis have en AGO-markering, men blot optræde på den generelle ungeliste. Ved gennemgang af ungelisterne, skal medarbejderne derfor være gode til at huske navnene på de unge, der er i gang med et AGO-forløb.

7.8 Afslutning af AGO-forløbet

Når aftaleperioden udløber, afholdes der i begge kommuner i de fleste tilfælde et afslutningsmøde. På mødet drøftes det, hvad den unge har lært i perioden, og hvordan den unge kan holde fast i gode handlemønstre. I begge kommuner benyttes afslutningsmødet også til at opfordre familien til at rette henvendelse til SSP igen, hvis der opstår behov.

I enkelte tilfælde har der ikke været afholdt et afslutningsmøde, hvilket en af medarbejderne fra Skanderborg Kommune begrundes således:

Der er to sager, jeg har afsluttet uden at holde et afslutningsmøde. Da jeg ringer til forældrene, vil de gerne takke for indsatsen, men de synes ikke, vi skal holde det sidste møde. Der har ikke været nogen problemer med den unge, det er gået rigtig fint. Der er vi primært samarbejdsfolk, og jeg vil ikke tvinge et afslutningsmøde igennem. Det kan blive en dårlig oplevelse. Nu har forældrene et godt indtryk af os, så hvis der sker noget igen, så ringer de tilbage.

I Randers Kommune har medarbejderne i enkelte tilfælde afsluttet AGO-forløbet før tid. Det drejer sig om sager, hvor det hele er forløbet gnidningsløst, og det vurderes, at der ikke længere er bekymring for den unges udvikling og adfærd. I sådanne tilfælde har medarbejderne valgt at konvertere det andet opfølgingsmøde til et afslutningsmøde for herved at prioritere ressourcerne.

I alle tilfælde pointerer medarbejderne i begge kommuner, at det er vigtigt at udtrykke anerkendelse og ros til den unge ved et succesfuldt afsluttet AGO-forløb. Ved et overværet afslutningsmøde i Skanderborg blev det eksempelvis tydeliggjort ved et håndtryk og et ”godt gået.”

8. INDDRAGELSE AF FORSKELLIGE AKTØRER I AGO

8.1 Politiets rolle i AGO

I begge kommuner er politiets vigtigste rolle at identificere AGO-egnede unge på den ugentlige ungeliste som medbringes på SSP-møderne. Dette understreges særligt af medarbejderne i Randers Kommune: *”Det er fuldstændig altafgørende, at politiet er med i det her. Hvis ikke, falder projektet til jorden, fordi så kan vi ikke komme videre. Det er jo dem, der kommer med oplysningerne om de unge, der skal med i AGO.”*

Som nævnt er det grundet begrænsede oplysninger på ungelisterne også nødvendigt, at politiet i nogle tilfælde indhenter yderligere information om hændelsen i politirapporterne. Derudover har politiet – ligesom SSP-medarbejderne – en rolle i forhold til at holde øje med, om unge, der indgår i et AGO-forløb, igen optræder på ungelisten med nye bekymrende forhold.

Politiets informationer giver også SSP-medarbejderne mulighed for at fremlægge den helt konkrete hændelse over for den unge og forældrene, hvilket undertiden kan være nødvendigt, for, som en medarbejder fra Randers Kommune siger: *”Der er nogle forældre, der stritter imod en gang i mellem. De siger, det er i hvert fald ikke mit barn, der har været med der. Det er de andre.”* Derfor er det ifølge medarbejderne væsentligt at kunne nævne præcist, hvordan, hvor og hvornår hændelsen har fundet sted, så det er indiskutabelt, og så den unge ikke kan bortforklare eller nægte kendskabet til hændelsen. Som en medarbejder fra Skanderborg siger:

Det at vi får gode informationer om den unge og om det, der er sket, det betyder rigtig meget. Det gør det lettere at tage kontakt til forældrene. Vi ved også godt, at når vi skal have fat i de unge og få dem til at ændre adfærd, så skal det tit være noget meget konkret, det var lige præcis den og den hændelse, der ikke var i orden.

En præcis og detaljeret information fra politiet giver ifølge medarbejderne i Randers også mulighed for at gribe ind tidligere: *”Vi kan være mere progressive, fordi vi kan sige, det her ved vi med sikkerhed, så tager vi kontakt allerede der.”*

Særligt i Randers Kommune spiller politiet også en central rolle i forbindelse med AGO-møderne, idet en repræsentant fra politiet har deltaget på stort set hvert møde. Medarbejderne i Randers Kommune påpeger, at der er opstået en god dynamik mellem de tre – politibetjenten og de to SSP-medarbejdere – der deltager på AGO-møderne. Mens de to SSP-medarbejdere koncentrerer sig om henholdsvis at opnå en god dialog med familien og at få udfyldt aftalepapiret, så er politiets rolle i AGO-samtalerne primært at gøre både forældre og den unge bevidst om, hvilke konsekvenser den unges adfærd kan have på sigt. Det er derfor opfattelsen, at de tre medarbejdere supplerer hinanden godt.

De to SSP-medarbejdere i Randers mener desuden, at politiets deltagelse ved AGO-mødet er særdeles vigtig ved at have en ”symbolsk forebyggende betydning.” En af medarbejderne fortæller her, hvilken rolle politiet spiller på mødet:

De politifolk, vi har med, de kommer ikke bare som lovens lange arm. De vil egentlig gerne hjælpe den unge. På den måde er det også med til at bane vejen til en kontakt med politiet, som er fornuftig, i stedet for at de unge tænker ’politiet er bare nogle fuckhoveder.’ Vores to politimænd er gode at have med. De har samme tilgang som os. De kan godt lide at trække det ned på et passende niveau, men stadig sådan, at nu sidder vi her altså for at lave en kontrakt.

Medarbejderne er endvidere af den opfattelse, at politiets tilstedeværelse på AGO-møderne er med til at understrege situationens alvor, og samtidig opfattes politiets deltagelse ikke som hæmmende for en ærlig dialog med familien.

I Skanderborg Kommune er opfattelsen blandt medarbejderne, at det i nogle tilfælde er relevant og en styrke, at politiet deltager, men også, at en betjent i uniform kan være hæmmende for en åben og ærlig samtale med familien. Oplevelsen blandt medarbejderne er, at mødet kan få karakter af en afhøring, når politiet deltager, særligt hvis der er tale om uerkendte forhold. Dermed kan der være forskel på politiets og SSP-medarbejdernes tilgang til mødet: *”Politiet vil gerne kigge tilbage og opklare, hvad der er sket, og vi vil gerne kigge fremad og se på, hvordan vi undgår en lignende situation.”*

Derudover har medarbejderne i Skanderborg en opfattelse af, at politiet kan blive utålmodige ved langvarige møder, hvor relativt meget tid bruges på noget, der umiddelbart kan opfattes som ”smalltalk”, men som SSP-medarbejderne betragter som et led i relationsdannelsen. I Randers er der ikke samme problematik, fordi SSP-medarbejderne allerede har ”smalltalket” på formødet, og derfor relativt hurtigt kan nå frem til det, der kan opfattes som pointen med mødet, nemlig indgåelse af en aftale om god opførsel.

I begge kommuner er oplevelsen, at politiet er tidspressede, og at det kan være vanskeligt at planlægge møder inden for en kort tidshorizont, hvor politiet kan deltage. I Skanderborg Kommune aftales mødetidspunkterne som udgangspunkt først med familien, og hvis det er relevant med politiets deltagelse, undersøges det efterfølgende, om de har mulighed for at deltage. I Randers Kommune har medarbejderne forsøgt at systematisere møderne med udgangspunkt i, hvornår en af lokalbetjentene ved forebyggelsesenheden har mulighed for at deltage. Det betyder, at der planlægges faste dage, hvor politiet som udgangspunkt vil være tilgængeligt.

8.2 Skolens rolle i AGO

Der er stor forskel på, hvilken rolle skolen har spillet i AGO-projektet i de to kommuner. I Randers Kommune har repræsentanter fra skolen ikke deltaget i nogen af AGO-møderne, og skolen har heller ikke været involveret i AGO på anden vis. Det skyldes, ifølge medarbejderne, at de unges forseelser har fundet sted i fritiden, og at det derfor ikke har været relevant at inddrage repræsentanter fra skolen. Det oplyses endvidere, at nogle forældre direkte har ytret ønske om, at information om den unges deltagelse i et AGO-forløb ikke videregives til skolen.

I Skanderborg Kommune har der i forbindelse med AGO været et tæt samarbejde med repræsentanter fra skolen, både som deltagere på AGO-møderne og i forhold til løbende at give tilbagemeldinger til SSP-medarbejderne om den unges overholdelse af aftaler vedrørende skoleforhold. Her har medarbejderne også erfaring med at opsøge information om AGO-markerede unge via skolen:

På baggrund af de oplysninger, vi havde fra politiet, virkede sagen lidt tynd. Så ringede jeg til skolen og spurgte ’hvordan går det med ham her’? Det viste sig, at de havde drøftet ham flere gange på skolen, og de var meget bekymrede. Han var begyndt at pjække og sive ud af de sociale fællesskaber, men skolen havde ikke haft noget konkret at reagere på, kun en masse småting.

En inddragelse af skolen gav i dette tilfælde anledning til igangsættelsen af en AGO-indsats. Derudover har medarbejderne i Skanderborg Kommune også erfaring med, at AGO er igangsat på grund af, at skolen har henvendt sig til SSP-medarbejderne vedrørende unge med bekymrende adfærd. Opfattelsen er, at de unges bekymrende adfærd i fritiden ofte hænger sammen med deres trivsel i skolen. Endvidere vurderes skolens inddragelse relevant, fordi repræsentanterne fra skolen også kan have fokus på den unge i tiden efter, at AGO-forløbet er afsluttet.

Forskellen mellem kommunerne med hensyn til inddragelse af skolen kan skyldes forskelle i praksis for samarbejde med skolen. I Skanderborg Kommune har der i forvejen været tæt samarbejde med de forskellige skoler, hvor SSP-medarbejderne blandt andet deltager i SSP-netværksgrupper, der dækker hvert skoledistrikt, og som primært består af SSP-lærere fra skolerne. I Randers Kommune varetager en SSP-konsulent, der er tilknyttet kommunens Skoleenhed, den koordinerende kontakt til skolerne, hvorfor de to SSP-medarbejdere, der står for AGO, ikke i samme omfang, som tilfældet er i Skanderborg, samarbejder med skolerne.

8.3 Myndighedsafdelingens rolle i AGO

Både i Randers og Skanderborg Kommune understreges vigtigheden af et godt samarbejde med den myndighedsafdeling, der har at gøre med behandling af sager om børn og unge.

Det vurderes særdeles vigtigt, at en repræsentant fra myndighedsafdelingen deltager på SSP-mødet, hvor AGO-egnede unge vurderes, idet repræsentanten har mulighed for at undersøge, om der allerede er relevante og dækkende sociale foranstaltninger tilknyttet familien eller den unge, som i givet fald kan betyde, at AGO ikke igangsættes, jf. afsnit 5.3.

Myndighedsrepræsentantens deltagelse på SSP-mødet er også væsentlig for at kunne koordinere eventuelle øvrige indsatser, jf. afsnit 5.3.2. I Skanderborg Kommune har medarbejderne eksempelvis erfaring med at lave aftaler med myndighedsafdelingen om at vente med at gribe ind i en sag, før en AGO-indsats var afprøvet. I begge kommuner vurderes det også, at AGO-indsatsen i nogle tilfælde kan betragtes som en aflastning for myndighedsafdelingen.

8.4 Forældrenes rolle i AGO

I begge kommuner understreges vigtigheden af, at forældrene motiveres til at involvere sig i og bakke op om AGO-indsatsen, idet forældrenes støtte opfattes som afgørende for muligheden for et succesfuldt AGO-forløb. En af medarbejderne i Skanderborg udtrykker pointen således: *”Det betyder alt, når vi kommer til AGO-samtalen, at forældrene er med. Hvis de er modstandere, så kommer vi ingen vegne.”* Derudover har forældrene også en central rolle i at bære gode vaner videre, når AGO-forløbet afsluttes.

8.4.1 Forældrenes reaktioner på AGO-indsatsen

I de tilfælde, hvor en AGO-indsats igangsættes, er oplevelsen i begge kommuner, at forældrene er positive og imødekommende. Dette afspejler givetvis, at forældrene i disse tilfælde som udgangspunkt er mere positivt stemte, end de forældre, der har fravalgt indsatsen. Ikke alle de forældre, der

har accepteret at deltage, oplever, at en AGO-indsats er en streng nødvendighed over for den unge, men de vurderer alligevel, at det kan være en god mulighed for ”at få trukket håndbremsen” og få taget nogle samtaler med den unge om konsekvenserne ved forskellige valg og handlinger.

Derudover er der ifølge medarbejderne også forældre, der er særligt glade for muligheden for at få hjælp og støtte. Især medarbejderne i Randers Kommune giver udtryk for, at nogle forældre gennem længere tid har haft bekymringer vedrørende den unges adfærd, og at de ikke har delt dette med nogen, fordi de ikke har vidst, hvor de kunne henvende sig for at få støtte. Opfattelsen er, at problemerne på den ene side ikke har været store nok til, at forældrene har fundet det rimeligt at involvere kommunen, men på den anden side har de ikke kunnet håndtere problemerne selv. Medarbejderne fra Randers har flere gange oplevet, at forældrene har givet udtryk for, at AGO-indsatsen var en kærkommen håndsækning og støtte. I Skanderborg Kommune har medarbejderne eksempler på lignende reaktioner: *”I de familier, hvor den unge ikke er særligt velkørende sammen med forældrene i perioden, hvor forældrene har det svært derhjemme og ikke kan styre den unge, der er der stor opbakning til AGO. De er lykkelige for sådan et setup.”*

8.4.2 Inddragelse og ansvarliggørelse af forældrene

Særligt i Randers Kommune står det klart, at AGO-indsatsen i høj grad handler om at ansvarliggøre forældrene i at sikre den unges positive udvikling: *”Som udgangspunkt handler AGO om, at det er familien selv og den unge selv, der skal arbejde med overholdelse af kontrakten. Det er ikke os professionelle, der skal ud og intervenere i familien.”*

I Randers Kommune italesættes AGO-indsatsen som et venligt puf i den rigtige retning i forhold til at give familien lejlighed til og mulighed for at ændre nogle u hensigtsmæssigheder ved den unges adfærd, såsom dette eksempel: *”Familien fortæller, at der er nogle trælse oplevelser i skolen. Vi drøfter et skoleskifte og siger, det kan godt lade sig gøre. Så havde moren jo ringet til skolen, nærmest inden vi var ude ad døren.”* I Skanderborg Kommune italesætter en af medarbejderne AGO-indsatsen således: *”I bund og grund er AGO en kickstart af øget forældrefokus.”*

I begge kommuner vurderes det, at AGO-indsatsen kan være en øjenåbner for forældrene. Som en af medarbejderne i Randers Kommune udtrykker det: *”Det handler også om, at man som forældre kan se, nu er der nogen andre, der er bekymrede, nogen der reagerer på det, mit barn laver. Det kan også være, jeg selv skal gøre noget.”* Eller som denne oplevelse fra en af medarbejderne i Skanderborg Kommune: *”Forældrene sagde, at det var super godt for dem, for at de lige fik trukket håndbremsen og fik tænkt ’hvad sker der lige?’ De blev meget klare på, hvad det er for nogle normer og værdier, vi står for i familien, og som den unge skal tilpasse sig”. Opfattelsen blandt medarbejderne er, at når der kommer nogle udefra, som på en saglig og respektfuld måde kan italesætte forhold, der er bekymrende, i sig selv kan skabe nogle forandringer i familien, som er med til at skabe forandringer i den unges adfærd. Medarbejderne påpeger endvidere, at det ofte også handler om at få forældrene til at agere anderledes for at få de unge til at agere anderledes.*

SSP-medarbejderne i begge kommuner prøver så vidt muligt at involvere forældrene i AGO-aftalerne ved at forpligte dem til at følge op, eksempelvis ved at henvende sig til SSP, hvis den unge bryder aftalen, eller til at hjælpe den unge med at nå sine målsætninger, eksempelvis hjælpe den unge med at søge fritidsjob eller påbegynde en fritidsaktivitet.

9. RESSOURCEFORBRUG

I de to kommuner er der forskel på opfattelsen af, hvor ressourcetung en indsats AGO er, og på hvilke områder ressourceforbruget vurderes højt. I Randers har begge SSP-medarbejdere afsat seks timer ugentligt til AGO-indsatsen. I Skanderborg Kommune har medarbejderne ikke afsat et fast ugentligt timetal, men har opgjort tidsforbruget per AGO-forløb. Her er vurderingen, at et AGO-forløb i gennemsnit tager 9-10 timer, men samtidig pointeres det, at der er stor forskel på tidsforbruget i sagerne.

I Randers Kommune berettes der særligt om øget tidsforbrug til de SSP-møder, hvor politiet overleverer oplysninger om AGO-markerede unge. Det skyldes, at overleveringen af disse oplysninger kun må ske mundtligt. Derfor foregår overleveringen ved, at politiets repræsentant læser den unges navn og hændelsen højt, mens SSP-medarbejderen skriver oplysninger ned. I nogle tilfælde er der oplysninger om mere end 10 unge, hvorfor denne procedure kan tage lang tid.⁶

Til forskel fra oplevelsen i Randers Kommune vurderes videregivelsen af oplysninger om AGO-markerede unge ikke at have indebåret et særligt øget tidsforbrug til SSP-møderne i Skanderborg. Det skyldes, at der her har været færre AGO-markerede unge på ungelisten.

I begge kommuner er oplevelsen dog, at der kunne spares tid, og at fejl i overleveringen af oplysninger kunne undgås, hvis SSP-medarbejderne måtte modtage ungelisten med de AGO-markerede unge på skrift.

I begge kommuner oplever medarbejderne at bruge en del tid på at kontakte og indlede dialog med familier, der alligevel ikke kommer til at indgå i et AGO-forløb. Særligt i Randers har medarbejderne dog opfattelsen af, at denne tid er ”givet godt ud”, fordi der bliver skabt en kontakt til familien, der kan drages nytte af på et eventuelt senere tidspunkt.

For så vidt angår politiets ressourceforbrug, vurderes det tidskrævende for politiet at forberede sig grundigt på AGO-sagerne forud for SSP-mødet, hvis der er mange AGO-markeringer. Denne forberedelse kan desuden være ”spildt”, idet en stor del af AGO-sagerne kan blive afvist på SSP-mødet som ikke AGO-egnede, for eksempel på grund af eksisterende sociale indsatser.

⁶ Det skal nævnes, at en del af tidsforbruget til notering af disse oplysninger skyldes, at medarbejderne i projektperioden er anmodet om – til brug for evalueringen – at registrere oplysninger om alle AGO-markerede unge, uanset om de vurderes AGO-egnede eller ej.

I Skanderborg Kommune er medarbejderne af den opfattelse, at det efter projektperioden vil være vanskeligt at involvere flere fagpersoner i AGO-møderne på grund af tidsforbruget: *”At inddrage politifolk, skolefolk og andre til at skulle deltage i AGO-mødet, det tror jeg ikke er realistisk ude i en kommunal virkelighed. Det er for ressourcetungt. Selvfølgelig, tror jeg godt, kan inspirere nogen, men det massive setup omkring det, tror jeg, skal skæres ned.*

10. FORDELE OG FORBEHOLD VED AGO

Særligt medarbejderne i Randers Kommune har været begejstrede for AGO-indsatsen, som de vurderer, har været en fordel i forhold til tidligere praksis i det kriminalitetsforebyggende arbejde over for målgruppen: *”Vi er nået til den erkendelse, at vi virkelig har haft brug for sådan et redskab her. Det er et rigtig godt redskab, og det er virkelig noget, vi kan bruge.”*

Oplevelsen har været, at AGO-indsatsen har været brugbar til en tidligere identifikation af kriminalitetstruede unge. Ifølge medarbejderne i Randers Kommune er der gennem AGO-projektet blevet mere opmærksomhed på unge, der kan betegnes som ”hang arounds.” Det vil sige de unge, der hænger ud med og er i periferien af de mere kriminelle eller uroskabende grupper, som er velkendte af SSP-medarbejderne og politiet. I Randers Kommune er opfattelsen, at de unge, der i projektperioden har været involveret i AGO-indsatsen, i vid udstrækning ikke tidligere ville være blevet identificeret eller tilbudt en indsats, førend de måske senere begår mere alvorlig kriminalitet: *”Vi kender typisk dem, de går med, men stort set alle dem, vi har haft inde, det var nogen, som vi ikke tidligere ville fange. Så var de blevet registreret, og så var der ikke blevet gjort mere ved det. Så hører vi først om dem, hvis de kommer længere ud. Med AGO når de unge måske lige at få en tanke på, okay, er det skidt selskab, jeg er havnet i.”*

I Randers Kommune oplever medarbejderne også, at forældrene har været positivt overraskede over den hurtige reaktion: *”Så synes jeg også, der er flere, der har givet udtryk for: ’Hold da op, I ringer allerede fra kommunen, det var hurtigt’”.*

Derudover oplever medarbejderne i kommunen, at AGO-indsatsen er et godt handleredskab. Tidligere har der været god praksis for deling af information og viden i SSP-netværket, men der har ifølge medarbejderne i nogen udstrækning manglet en tilgang, der gav mulighed for at handle på de unges bekymrende adfærd: *”AGO har bidraget med en legitimitet til at gå fra snakledelsen til handlingsledelsen. Gå fra at drøfte sagen i SSP-regi til at få fat i forældrene og den unge på en anden måde. Vi har et grundlag at ringe på, som vi har fået direkte fra politiet, det har været konkret og til at forstå. På den måde har vi hurtigt kunnet handle på det. Vejen til forældrene er blevet kortere.”*

En tredje fordel, som medarbejderne i Randers Kommune fremhæver ved AGO, er en forbedret mulighed for at inddrage og ansvarliggøre forældrene: *”Tilgangen til samarbejdet med forældrene har dækket et hul, vi havde tidligere. Vi var kommet for langt væk fra forældrene. Det har vi tidligere arbejdet på at ændre, og det er ikke sådan, at der aldrig blev taget kontakt til forældrene, men*

der var mere fokus på de unge. Jeg kan godt lide ansvarliggørelsen af forældrene i AGO. Det er faktisk familien, det handler om. Det er ikke andre professionelle.”

En fjerde fordel er, at medarbejderne i Randers Kommune gennem AGO-indsatsen har fået et bedre kendskab til familierne, og omvendt har familierne fået kendskab til SSP. Dette gør sig gældende i alle de tilfælde, hvor familierne kontaktes med henblik på at igangsætte et AGO-forløb, uanset om forløbet gennemføres eller ej. En af medarbejderne siger følgende: *”AGO har haft den positive sidegevinst, at forældrene har fået øje på vores SSP-system på en anden måde, selv om der ikke er kørt et AGO-forløb igennem. Det kan godt være, de har sagt, at de har selv styr på det, men så har vi opfordret dem til at ringe, hvis der er noget. Det er også en rigtig god ting, at man som familie ved, hvor man kan henvende sig.”* I kommunen har de et par gange oplevet, at familier, der i første ombæring har afslået deltagelse i AGO, senere henvendte sig med et ønske om, at der alligevel blev igangsat et AGO-forløb.

I de tilfælde, hvor der igangsættes et AGO-forløb, får medarbejderne et mere indgående kendskab til familien, hvilket blandt andet kan indebære, at medarbejderne opdager et yderligere behov for støtte. Det kan også indebære et bedre samarbejde og lette kontakten til familien, hvis det bliver nødvendigt på et senere tidspunkt: *”Der er nogen af dem, vi har været i kontakt med, hvor jeg tænker, dem skal vi nok komme til at høre mere om, når de bliver ældre. Men jeg tror, tilgangen til deres forældre bliver nemmere, fordi de har mødt os. Næste gang vi ringer om et par år, når den unge for alvor kravler rundt igen, så ved forældrene, at det er ikke så farligt at være i kontakt med os.”*

En femte kvalitet, som AGO har afstedkommet i Randers Kommune, er et forbedret samarbejde mellem SSP og politiet: *”Der har også været en tæt kontakt til politiet tidligere, men her er der noget konkret at samarbejde om. Der er mere kontakt på daglig basis. Der er kommet et fælles tredje i forhold til, hvad vi skal med de her unge. Det, tror jeg, har gjort en forskel.”*

På baggrund af de oplevede fordele ved AGO-indsatsen forventer medarbejderne i Randers Kommune at fortsætte med indsatsen efter projektperiodens udløb og uden at foretage særlige ændringer i forhold til den oprindelige beskrivelse af AGO-indsatsen. Ønsket er mere systematisk at implementere AGO i SSP-regi som en særskilt tilgang i det kriminalpræventive arbejde med medarbejdere, der er ansat med et specifikt ugentligt timetal til udførelse af AGO. For tiden (efteråret 2016) er yderligere to SSP-medarbejdere i Ungebasen i gang med at blive introduceret til AGO. Derudover har medarbejderne ladet sig inspirere af den skriftlige aftaledel i AGO og overvejer, hvorvidt dette element også kan findes anvendeligt i andre indsatser i tilknytning til Ungebasen.

I Skanderborg Kommune har medarbejderne ikke i samme grad oplevet store fordele eller ændringer i praksis ved AGO-indsatsen. Her har medarbejderne ikke en oplevelse af, at AGO-projektet har bidraget særligt til en tidligere identifikation af kriminalitetstruede unge, idet de unge med AGO-markeringerne også i forhold til tidligere praksis ofte ville være blevet opsporet og omfattet af en indsats: *”Vi har altid haft en tradition for at tage fat i den første tidlige bekymring og se, om vi kan skabe forandring. Første gang, vi hører om en ung, der roder rundt med en joint, så reagerer vi. Vi*

har afholdt kriminalpræventive samtaler, hvor vi har brugt Det Kriminalpræventive Råds samtale-skabelon, 'Vi skal tale om det'. Men hvis man ikke har tradition for at gøre det, som vi gjorde i forvejen, så er der mange kommuner, hvor AGO vil være en tidligere involvering."

Medarbejderne i Skanderborg Kommune vurderer desuden, at der førhen også har været praksis for tæt kontakt med forældrene, blandt andet fordi der er en anonym SSP-hotline, hvor forældre har mulighed for ringe til SSP-medarbejderne og få støtte og hjælp til deres barns bekymrende adfærd. En af medarbejderne fortæller eksempelvis her om en af AGO-sagerne: *"Inden drengen var AGO-markeret på ungelisten, så havde forældrene kontaktet mig. De ville gerne have en snak, fordi de var bekymrede. Så jeg havde i forvejen haft samtale med drengen om hash. Da han så bagefter kom på ungelisten med en AGO-markering, så fortsatte vi med det."*

I Skanderborg Kommune har medarbejderne opfattelsen af, at AGO-indsatsen og de nedskrevne aftaler virker mere forpligtende for den unge end tidligere praksis med kriminalpræventive samtaler. Som nævnt er opfattelsen også, at en skabelon for aftalen kan hjælpe til at huske at komme omkring centrale punkter: *"Tidligere har jeg i nogle tilfælde banket mig selv oven i hovedet efter en samtale, fordi så glemte jeg lige at komme ind på det og det. Der er det klart, at et skema er en hjælp til sådan noget."* Medarbejderne i Skanderborg påpeger dog også, at det kan opleves en smule hæmmende i dialogen med den unge at skulle sidde og notere ned i aftalepapiret undervejs i samtalen i stedet for uforstyrret at se den unge i øjnene.

Medarbejderne i Skanderborg Kommune pointerer, at AGO ikke vil kunne bruges som en universel tilgang, men udmærket kan fungere som en del af den værktøjskasse af metoder og tilgange, som SSP-medarbejderne gør brug af. Samtidig understreges vigtigheden af fleksibilitet i AGO-indsatsen, således at det er muligt at variere samtalen, aftaleperiodens længde og deltagere i AGO-forløbet.

Medarbejderne i Skanderborg fremhæver, at styrken ved AGO er, at opfølgningen er en del af konceptet, og at der sikres mere kvalitet i opfølgningen: *"Havde det været i gamle dage, havde det været en kriminalpræventiv samtale, og så var den typisk stoppet der. Med AGO får den unge en oplevelse af, at der er et tidsperspektiv. Vi mødes igen om halvanden måned og så igen om tre måneder. Det at vi får fulgt op på det – det gjorde vi ikke så meget før. Der lavede vi tit bare en samtale, og så var det det."*

Efter projektperiodens udløb forventer medarbejderne i Skanderborg Kommune, at AGO-indsatsen ikke fortsætter i sin fulde form, men at visse elementer fra indsatsen inddrages i det eksisterende SSP-arbejde. Det drejer sig især om mere udbredt brug af skriftlige aftaler og mere opfølgning.

I begge kommuner vurderer medarbejderne, at en fordel ved AGO er, at indsatsen ikke er forankret i det almene sociale system. Det handler især om, at forældrene ofte ikke ønsker, at deres børn skal være en "social sag", og familierne sjældent har lyst til at være i kontakt med kommunen. Når AGO foregår på forebyggelsesniveau som en meget tidlig indsats og desuden er et frivilligt tilbud, vurderes det, at samarbejdet med forældrene kan fungere bedre.

I forhold til de formål, der som udgangspunkt var stillet op for AGO-indsatsen, er det særligt i Randers Kommune, at der har været en oplevelse af, at formålene med AGO er blevet indfriet. Det drejer sig om en øget inddragelse og ansvarliggørelse af den unge og forældrene og om at sende et signal om, at den unges handlinger tages alvorligt. I Randers Kommune har AGO desuden medført et tættere samarbejde med politiet. I både Randers og Skanderborg Kommune har AGO været oplevet som et mere systematisk redskab i forebyggelsesarbejdet – i Randers Kommune både i forhold til identifikation, kontakt til familierne og opfølgning, mens den øgede systematik i Skanderborg Kommune særligt vedrører opfølgning.

For så vidt angår politiets opfattelse af AGO, så er der en positiv indstilling fra de interviewede betjente, der har været involveret i indsatsen i de to kommuner. En af betjentene har også selv, i forlængelse af en afhøring, taget initiativ til at foreslå et AGO-møde over for den unge og forældrene. Et sådant blev efterfølgende afholdt.

De interviewede betjente påpeger, at fordelene ved AGO er, at forældrene er inddraget og kan være med til at bære snakken videre fra AGO-samtalen til hjemmet, samt at flere aktører inddrages, så den unge ved, at det ikke kun er politiet, der holder øje, men også SSP, skole osv. Betjentene påpeger en vis lighed i målgruppen for AGO og politiets koncept for bekymringssamtaler, der dog adskiller sig fra AGO ved, at der ikke udarbejdes skriftlige aftaler og ikke er samme fokus på opfølgning.

BILAG 1: ERFARINGER MED ACCEPTABLE BEHAVIOR CONTRACTS I ENGLAND OG WALES

AGO er inspireret af et tiltag i England og Wales kaldet "Acceptable Behavior Contracts" (herefter ABC), der blev etableret i Islington i 1999 og siden udbredt til store dele af England og Wales.⁷ I de undersøgelser og beskrivelser, der er tilgængelige om ABC, adskiller det engelske koncept sig fra den danske udgave ved, at førstnævnte særligt er knyttet til det boligsociale arbejde og forebyggelse af asocial adfærd i udsatte boligområder. Det betyder eksempelvis, at det ofte er medarbejdere på ejendomskontorer, der i samarbejde med politiet står for processen omkring ABC, og at en konsekvens af kontraktbrud kan være, at den unge og familien sættes ud af deres bolig.

I det følgende gennemgås uddrag fra studier om ABC med henblik på at belyse baggrunden for den danske udgave af indsatsen.

En forskningsafdeling under Home Office i Storbritannien har foretaget en undersøgelse af ABC i forhold til at reducere asocial adfærd i Islington i England.⁸ Undersøgelsen er baseret på oplysninger om 95 unge, der har indgået en ABC-kontrakt i perioden 1999-2001. De unge, der har modtaget en ABC-intervention, blev i 96 pct. af tilfældene identificeret gennem klager til medarbejdere ved ejendomskontoret i den unges boligområde. Gennemsnitsalderen for de unge i undersøgelsen var 16 år, 88 pct. var drenge, mange var kendetegnet ved forskellige sociale problemer samt ofte kendt af de sociale myndigheder i forvejen. De kontrakter, der blev indgået, forløb over seks måneder og indeholdt typisk aftaler om at afholde sig fra at begå hærværk på bygninger i boligområdet (85 pct.), forbud mod at chikanere beboere og forbipasserende (85 pct.) og forbud mod graffiti (76 pct.). En sammenligning af de unges asociale adfærd henholdsvis seks måneder før kontrakten og de seks måneder kontrakten forløb viste en reduktion i antallet af unge, der var genstand for klager til ejendomskontoret eller for opmærksomhed fra politiet. I knap halvdelen af tilfældene var der bevis på brud på kontrakten. Selv om en del unge således fortsatte med at foretage asociale handlinger, mens de havde en kontrakt, konkluderer undersøgelsen, at de unges asociale adfærd blev reduceret i forhold til før indgåelsen af en kontrakt.

I et andet studie har The National Audit Office i Storbritannien indsamlet data om håndteringen af unges asociale adfærd, herunder også brugen af ABC.⁹ I seks forskellige lokalområder blev der lavet et tilfældigt udtræk vedrørende unge, der havde modtaget forskellige indsatser i forbindelse med asocial adfærd, heriblandt 217 unge, som havde indgået i en ABC. Det blev undersøgt, hvor mange af disse unge, der efter at have indgået kontrakten blev registreret for yderligere asociale handlinger. Dette blev målt i form af antallet af unge, der efterfølgende modtog den mere omfattende intervention, Anti-Social Behaviour Order (ASBO). Undersøgelsen viser, at 35 pct. af de unge, der havde

⁷ Home Office (2003): "A Guide to Anti-Social Behaviour Orders and Acceptable Behaviour Contracts." Home Office.
Home Office (2007): "Acceptable Behaviour Contracts and Agreements." Home Office.

⁸ Bullock, K. and B. Jones (2004): "Acceptable Behaviour Contracts addressing antisocial behavior in the London Borough of Islington." Home Office.

⁹ NAO (2006): "The Home Office: Tackling anti-social behaviour." The National Audit Office.

modtaget en ABC-intervention, senere fik en ASBO. Undersøgelsen viser desuden, at for alene unge under 18 år¹⁰ var denne andel 61 pct. Der blev foretaget interviews vedrørende årsager til brud på kontrakterne blandt ti unge. Her har de unge blandt andet peget på, at de ikke i tilstrækkelig grad havde indflydelse på vilkårene i kontrakten, samt at de havde underskrevet en kontrakt med vilkår, der var for vanskelige for dem at overholde.

I et tredje studie fra England blev der i 2007 og 2011 foretaget en kvalitativ interviewundersøgelse af i alt 70 praktikers holdning til brugen af ABC i deres arbejde med at reducere asocial adfærd blandt unge.¹¹ Praktikerne vurderede, at en af fordelene herved var en høj grad af fleksibilitet, fordi kontrakterne kunne tilpasses meget præcist til den enkelte unge og dennes adfærd. Praktikerne havde dog forskellige opfattelser af de bagvedliggende årsager til de unges adfærd og dermed håndteringen af de unge. Nogle fokuserede på støtte og hjælp, mens andre pointerede vigtigheden i at sende et signal om ansvar og konsekvens. I undersøgelsen peger de interviewede på, at formålet med brugen af ABC var at få den unge til at tage ansvar for egne handlinger og se konsekvensen af disse for på denne baggrund at få den unge til at ændre adfærd. Som udgangspunkt kan den unge nægte at underskrive kontrakten eller trække sig ud af en allerede underskrevet kontrakt. I undersøgelsen stilles der dog spørgsmål ved graden af frivillighed i forhold til at underskrive kontrakten. Det skyldes, at det nogle steder meget eksplicit blev italesat af praktikerne, at konsekvensen ved ikke at underskrive kontrakten eller ved at bryde kontrakten kunne være, at familien blev sat ud af deres bolig. I undersøgelsen anskues dette som kontra-produktivt i forhold til at aktivere den unges motivation ved frivilligt at tage ansvar for egne handlinger og selv ønske en ændret adfærd. Derudover problematiserer undersøgelsen også, at nogle praktikerne mødte op til ABC-mødet med den unge og forældrene med en i forvejen udarbejdet kontrakt, hvorfor processen omkring forhandling om betingelser i kontrakten udeblev.

I et fjerde studie har to forskere fra universitetet i Brighton lavet en kvalitativ interviewundersøgelse med ti familier i det østlige Brighton i England, hvor et eller flere af familiens børn har underskrevet en ABC-kontrakt.¹² Undersøgelsen omfatter i alt 11 drenge og 2 piger i alderen 9 år til 16 år og fokuserer især på forældrenes oplevelse af at være involveret i et ABC-forløb. Ifølge undersøgelsen oplevede mange familier, at de ikke havde noget at skulle have sagt i forhold til, hvad der kom til at stå i kontrakterne. Yderligere gav familierne udtryk for, at kontrakten primært blev underskrevet på grund af frygt for udsættelse af boligen. I undersøgelsen fremhæves, at hvis ikke forældrene og den unge føler ejerskab over indsatsen og får anerkendelse for deres bestræbelser på forandring, kan ABC-processen blive opfattet som en yderligere ekskludering og fornedrelse. Desuden betones vig-

¹⁰ Det fremgår ikke af undersøgelsen, hvor mange af de 217 unge på ABC-kontrakt der var henholdsvis over og under 18 år.

¹¹ Brown, K. J. (2012): "It Is Not as Easy as ABC": Examining Practitioners' Views on Using Behavioural Contracts to Encourage Young People to Accept Responsibility for their Anti-Social Behaviour." *Journal of Criminal Law* 76(1): 53-70.

¹² Stephen, D. E. and P. Squires (2003): "Community Safety, Enforcement and Acceptable Behaviour Contracts. An evaluation of the Community Safety team in the East Brighton "New deal for communities" area." Health and Social Policy Research Centre, University of Brighton.

tigheden af, at de professionelle kan håndtere og afhjælpe de problemer, der ligger bag den asociale adfærd og fremhæver i øvrigt, at det er uhensigtsmæssigt at placere unge med omfattende sociale eller psykiske problemer på en ABC-kontrakt. De familier, der oplevede ABC-processen som positiv og givende, havde samtidig en opfattelse af at få hjælp til problemer, de ikke selv kunne håndtere. På denne baggrund pointeres, at ABC-interventionen ikke udelukkende bør lanceres som en trussel med konsekvenser ved brud, men i høj grad bakkes op af meningsfuld støtte og hjælp til den unge og eventuelt resten af familien. I så fald kan ABC-processen, ifølge undersøgelsen, være med til at skabe en ”empowerment”-proces, hvor både forældre og den unge ændrer handlemønstre og adfærd. Undersøgelsen understreger yderligere, at en klar forventningsafstemning mellem de professionelle og den unge/forældrene er afgørende for samarbejdet og opfattelsen af et succesfuldt ABC-forløb.

Det bemærkes afslutningsvis, at ingen af de ovennævnte undersøgelser med sikkerhed har kunnet måle den eventuelle kriminalpræventive effekt af ABC-interventionen.